

ἀρετὴν τοῦ θάου πάντ' ἐστὶ συντεταγμένα, ὦν καὶ τὸ μέρος εἰς δύναμιν ἕκαστον τὸ προσηκόν πάσχει καὶ ποιεῖ. Τοῦτοις δ' εἰσὶν ἀρχοντες προσταγαμένοι ἐκάστοις ἐπὶ τὸ μικρότατον δεῖ πάθης καὶ πράξεως, εἰς μερισμὸν τὸν ἑοχατον τέλους ἀπειρασμένοι· ὦν ἓν καὶ τὸ σὸν, ὃ ἀχέτιλε, μόριον εἰς τὸ πᾶν συντείνει θάερον δεῖ, καίπερ πάντομικρον ὄν, σέ δέ λέληθεν περὶ τοῦτο αὐτὸ ὡς γένοις ἔνεκα ἐκείνου γίνεσθαι πᾶσα, ὅπως ἢ τῷ τοῦ πάντος θίω ὑπάρχουσα εὐδαίμων οὐσία, οὐχ ἔνεκα σοῦ γιγνομένη, σὺ δ' ἔνεκα ἐκείνου. Πᾶς γάρ ἰατρός καὶ πᾶς ἐντεχνος δημιουργὸς παντὸς μὲν ἔνεκα πάντα ἐργάζεται, πρὸς τὸ κοινῇ συντεῖνον βέλτιστον μέρος μὴν ἔνεκα ὄλου καὶ οὐχ ὄλου μέρος ἔνεκα ἀπεργάζεται· σὺ δέ ἀγανακτεῖς, 10 ἀγνοῶν ὅτι τὸ περὶ σέ ἀριστον τῷ παντὶ συμβαίνει καὶ σοὶ κατὰ δύναμιν τὴν τῆς κοινῆς γενέσεως. Ἐπεὶ δέ δεῖ ψυχῇ συντεταγμένη σώματι τοτὲ μὲν ἄλλω, τοτὲ δέ ἄλλω, μεταβάλλει παντοίας μεταβολὰς δι' ἑαυτὴν ἢ δι' ἕτεραν ψυχὴν, οὐδὲν ἄλλο ἔργον τῷ περτευτῇ λείπεται πλὴν μετατιθέσθαι τὸ μὲν ἀμεινον γινόμενον ἥθος εἰς βελτίω τόπον, χεῖρον δέ εἰς τὸν χεῖρονα, κατὰ τὸ πρῆπον αὐτῶν ἕκαστον, ἵνα τῆς προσηκούσης μοίρας λαγχάνῃ. e

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Πῆ λέγεις;

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Ἦμερ ἄν ἔχοι βραστῶνης ἐπιμελείας θεοῖς τῶν πάντων, ταύτη μοι δοκῶ φράζειν. Εἰ μὲν γάρ μὴ πρὸς τὸ θάον δεῖ θάεπων πλάττει τις μετασχηματίζων τὰ πάντα, οἷον ἐκ πυρός ὕδωρ ἐμψύ-

για τὴ διατήρηση καὶ τελειοποίηση ενός συνόλου πρέπει νὰ κανονίζει τὰ μέρη ἐτσι ὥστε τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ νὰ πᾶσχει καὶ νὰ ἐνεργεῖ στο μέτρο που ταιριάζει σ' αὐτὸ τὸ σύνολο. Γι' αὐτὰ ὅλα καὶ για τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ ὑπάρχουν διορισμένοι ἀρχοντες που ἐπιθάλπτουν ἀδιάκοπα καὶ τὸ πιο μικρὸ πᾶθμα ἢ πράξη, καὶ προσταθοῦν νὰ πραγματοποιεῖται τέλεια καὶ ἡ πιο ελάχιστη λεπτομέρεια. Μέσα σὲ τόσους πολλοὺς εὐ, τολαίτωρ, ἀποτέλεις ἓνα μόριο που πρέπει πάντοτε νὰ τείνει καὶ νὰ ἀποθάλπτει στο σύνολο, μολονότι τὸ μέγεθός του εἶναι μικροσκοπικό. Καὶ σὺ δὲν ἔχεις καταθάθει ἀκόμη σχετικὰ μ' αὐτὸ ὅτι για χάρι του γίνεται τὸ κάθε τι, για νὰ ἐξασφαλισθεῖ θηλαδῆ στη ζωὴ του σύμφωνα διάρκεια καὶ εὐτυχία καὶ ὅτι ἀκόμη τίποτε δὲ γίνεται για σένα, ἀλλὰ ὅτι εὐὶ ὑπάρχεις ἐπειδὴ ὑπάρχει τὸ σύνολο. Γιατί κάθε γιατρός καὶ κάθε τεχνίτης με καλὴτεχνικό τολέντο δουλεύει για τὸ σύνολο, ρυθμίζοντός ὅ,τι καλύτερο δημιουργεῖ σύμφωνα με τὸ συνολικό καλό, ἀλλὰ κι αὐτός πρᾶγματοποιεῖ μέρος χάριν του συνόλου καὶ ὄχι σύμφωνα μὲν τὸν μέρος. Καὶ σὺ ἀγανακτεῖς, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζεις ὅτι τὸ πιο ωφέλιμο για σένα, συμβαίνει καὶ στο σῆμα καὶ σὲ σένα, ἐπειδὴ ἔχετε κι οἱ δύο κοινὴ καταγωγή. Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ, χωρίς σταματημό, ἀλλοστε κατοικεῖ σὲ ἄλλο σώμα, καὶ ἄλλοτε σὲ ἄλλο, υφίσταται κάθε εἶδος μεταβολές, εἴτε ἀφ' ἑαυτῆς, εἴτε ἐξ αἰτίας μιας ἄλλης ψυχῆς δὲν μένει στο παίκτη των ζαριῶν νὰ κάμει τίποτε ἄλλο, παρὰ νὰ μεταφέρει σ' ἓναν καλύτερο τόπο τὸν χαρακτήρα που ἔχει γίνει καλύτερος, καὶ σὲ χειρότερο ἐκείνον που ἔχει γίνει χειρότερος, ὅπως ταιριάζει στην κάθε μια ἀπ' αὐτές τις ψυχές, ὥστε νὰ ἀπολαύσουν τὴν τύχη που τους ταιριάζει.

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Τι ἐνοεῖς μ' αὐτὸ που λές;

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Ὅσον ἀφορᾶ τὴν ἄνεση με τὴν οποία οἱ θεοὶ φροντίζουν για ὅλα, νὰ ποια εἶναι ἡ γνώμη μου: Ἀν θηλαδῆ, κανεῖς, ἔσχωνότας νὰ ἔχει ἀδιάκοπα προσηλωμένο τὸ θάέμμα του στο σύνολο, μετασχηματίζει ὅλα τὰ ἀντικείμενα, μεταμορφώνοντας, λόγου χάριν, τὴ φωτιά σὲ νερό γερμάτο ζωτικά σπέρματα, ἀντὶ νὰ περνᾶ ἀπὸ

χον, και μη σύμπολλα εἰς ἕνος ἢ ἐκ πολλῶν ἔν, 904 a
 πρώτης ἢ δευτέρας ἢ και τρίτης γενέσεως μετελη-
 φῶτα πρήθεισιν ἀπειρ' ἄν εἴη τῆς μετατιθειμένης
 κοσμήσεως· νῦν δ' ἔστι θαυμαστή βραστήν τῷ του
 παντός ἐπιμελουμένην.

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Πῶς αὐ λέγεις;

5

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Ἰδοε. Ἐπειδὴ κατεῖδεν ἡμῶν ὁ θασιλεύς
 ἐμψύχους οὐσας τὰς πράξεις ἀπάσας και πολλὴν
 μὲν ἀρετὴν ἐν αὐταῖς οὐσαν, πολλὴν δὲ κακίαν,
 ἀνώλεθρον δὲ ἄν γενόμενον, ἀλλ' οὐκ αἰώνιον, ψυ-
 χὴν και σώμα, καθάπερ οἱ κατά νόμον ὄντες θεοί 10
 — γένησαι γάρ οὐκ ἄν ποτε ἦν ζῶων ἀπολογμένου
 τούτου θάτερου — και τὸ μὲν ἀφελεῖν ἀεί πεφυ- b
 κός, ὅσον ἀγαθὸν ψυχῆς, διενεήθη, τὸ δὲ κακὸν
 θλάπτειν. ταῦτα πάντα συνιδῶν, ἐμηχανήσατο ποῦ
 κείμενον ἕκαστον τῶν μερῶν νικῶσαν ἀρετὴν, ἡτ-
 τωμένην δὲ κακίαν, ἐν τῷ παντί παρέχοι μάλιστ' 5
 ἄν και βῆστα και ἀριστά. Μεμηχάνηται δὴ πρὸς
 πάν τουτο τὸ ποῖόν τι γιγνόμενον ἀεί ποῖαν ἔδραν
 δεῖ μεταλαμβάνον οἰκίζεσθαι και τίνας ποτε τό-
 πους· τῆς δὲ γενέσεως του ποῖου τινὸς ἀφήκε ταῖς
 θουλήσεσιν ἕκαστων ἡμῶν τὰς αἰτίας. Ὅμη γάρ ἄν c
 ἐπιθυμῇ και ὁποῖός τις ἄν τὴν ψυχὴν, ταύτη σχε-
 δὸν ἕκαστοτε και τοιοῦτος γίγνεται ἅπας ἡμῶν ὡς
 τὸ πολὺ.

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Τὸ γούν εἰκός.

5

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Μεταβάλλει μὲν τοῖνον πάνθ' ὅσα μέτοχά
 ἔστιν ψυχῆς, ἐν ἑαυτοῖς κεκτημένα τὴν τῆς μετα-
 βαλῆς αἰτίαν, μεταβάλλοντα δὲ φέρεται κατά τὴν
 τῆς εἰμαρμένης τάξιν και νόμον· οἰκιστότερα μὲν
 τῶν ἠθῶν μεταβάλλοντα ἐλάττω κατά τὸ τῆς Χώρας 10
 ἐπιπέδον μεταπορεύεται, πλείω δὲ και ἀδικώτερα
 μεταπεσόντα, εἰς βάθος τὰ τε κάτω λεγόμενα τῶν d

τὸ ἔνα στα πολλά ἢ ἀπὸ τα πολλά στο ἔνα, όταν τα
 ὄντα συμπαλῆρώνουν την πρώτη, τη δεύτερη και την
 τρίτη γενεά, οι μεταμορφώσεις που θα υφίσταντο στην
 ταχτοποίηση τους, θα προχωρούσαν στο ἀπειρο. Ενώ
 τώρα υπάρχει αξιοθαύμαστη ευκολία για κείνον που έχει
 τη φροντίδα του σύμφωνατος.

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Τι θέλεις να πεις μ' αυτό πάλι;

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Κάτι τέτοιο: όταν ο θασιλεύς μας εἶδε πως ὄλες
 μας οι πράξεις έχουν ψυχὴ και μέσα σ' αυτές ευπύρχει
 πολλὴ ἀρετὴ και πολλὴ κακία, και πως ἡ ψυχὴ και το
 σώμα, αφού γεννηθούν, είναι μὲν ἀφθάρτα ἀλλὰ ὄχι και
 αἰώνια, ὅπως και οι θεοί που αναγνωρίζουν οι νόμοι,
 γιατί αν χανόταν το σώμα ἢ ἡ ψυχὴ, δε θα υπήρχε ποτέ
 γέννηση ζωντανῶν ὄντων. Και επειδὴ ἀκόμη ἔκαιε τη
 σκέψη ὅτι το εὔφρετο μέρος της ψυχῆς είναι πλάσιμένο
 ἀπὸ τη φύση ἀφέλιμο, και το κακό θάδεσρό... ὄλα αυτά
 ἀφού τα εἶδε με μια ματιὰ, εφεύρε τη θέση που πρέπει
 να κατέχει το καθένα ἀπὸ τα δυο μέρη της ψυχῆς ὡστε
 στο σύμφωνα να νικά ἡ ἀρετὴ και να νικεῖται ἡ κακία ὅσο
 το δυνατό πιο εύκολα και πιο αποτελεσματικά. Και μέσα
 σ' αυτό το σχέδιο του σύμφωνατος εκανόνισε (ο θασιλεύς
 μας) ποια θέση και ποιους ἀραγε τόπους πρέπει να ἀλ-
 λάξει διαρκῶς σαν κατοικία του κάθε ον όταν γεννηθεῖ.
 Τα αἰτια της μεταβολῆς της ποιότητας τα ἀφῆσε στη
 θέληση του καθενός ἀπὸ μας. Γιατί, πράγματι, ὅπως
 ἐπιθυμεί ο καθένας και ἀνάλογα με την κατάσταση της
 ψυχῆς του, ἀκολουθεῖ, σε κάθε περίπτωση, ὡς ἐπὶ το
 πλείστον, αὐτὸν ἢ ἐκείνο το δρόμο και αὐτὴν ἢ ἐκείνη
 την ποιότητα.

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Αυτό είναι θεσθαία λογικό.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ: Ἐτσι, λοιπόν, μεταβάλλονται ὄλα τα ἐμψυχα
 ὄντα γιατί ἔχουν μέσα τους την αἰτια της μεταβολῆς
 και εφόσον μεταβάλλονται, μετακινούνται σύμφωνα με
 την τάξη της εἰμαρμένης και τους νόμους. Και ἐκείνων
 που τα ἦθη υφίστανται σπάνιες και μικρές μεταβολές
 μετατοπίζονται ορίζοντιῶς μέσα στο διάστημα. Αν ὄμως
 παρασύρονται πιο συχνά και πιο βαθιά στην ἀδικία, γκρε-
 μίζονται και στους λεγόμενους κάτω κόσμους, που ονο-

τόπων, ὅσα Ἰδιῶν τε καὶ τὰ τούτων ἐχόμενα τῶν
 ὀνομάτων ἐπονομάζοντες σφόδρα φοβούνται καὶ
 ὀνειροπολοῦσιν ζῶντες διαλυθέντες τε τῶν σωμά-
 των. Μείζω δὲ δὴ ψυχὴ κακίας ἢ ἀρετῆς ὅπταν 5
 μεταλάβῃ διὰ τὴν αὐτῆς βούλησιν τε καὶ ὁμιλίαν
 γενομένην ἰσχυρὰν, ὅπταν μὲν ἀρετῇ θεῖα προσ-
 μείψασα γίνηται διαφερδύτως τοιαύτη, διαφέ-
 ροντα καὶ μετέβαλεν τόπον, ἀγίαν δὲδὸν μετακομι-
 σθείσα εἰς ἀμείνω τινὰ τόπον ἔτερον· ὅταν δὲ τὰ- 6
 ναντία, ἐπὶ τάναντία μεθιδρύσασα τὸν αὐτῆς βίον.

Αὕτη τοι δίκη ἐστὶ θεῶν οἱ Ὀλύμπιον ἔχουσιν,
 ὃ παῖ καὶ νεανίσκοι ἀμελείσθαι δοκῶν ὑπὸ θεῶν,
 κακίῳ μὲν γινόμενον πρὸς τὰς κακίους ψυχάς, 5
 ἀμείνω δὲ πρὸς τὰς ἀμείνους πορευόμενον, ἔν τε
 ζωῇ καὶ ἐν πάσι θανάτοις πάσχειν τε ἃ προσήκον
 ὄραν ἐστὶ τοῖς προσφερῆσι τοὺς προσφερῆς καὶ
 ποιεῖν. Ταύτης τῆς δίκης οὔτε σὺ μὴ ποτε οὔτε εἰ 905a
 ἄλλος ἀτυχῆς γενόμενος ἐπευξήται πρηνεμένεσθαι
 θεῶν· ἦν πασῶν δίκων διαφερδύτως ἐταξάν τε οἱ
 τάξαντες Χρῆστων τε ἐξευλαδεδείσθαι τὸ παρῆσαν. Οὐ
 γὰρ ἀμελήθησιν ποτέ ὑπ' αὐτῆς· οὐχ οὕτω μικρὸς 5
 ὢν δύστην κατὰ τὸ τῆς γῆς ἄσθος, οὐδ' ὑψηλὸς γε-
 νόμενος εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναπήγη, τείσεις δὲ αὐ-
 τῶν τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν εἰτ' ἐνθάδε μένων
 εἶτε καὶ ἐν Ἰδίου διαπορευθεὶς εἶτε καὶ τούτων
 εἰς ἀπώτερον ἐπὶ διακομισθεὶς τόπον. Ὁ αὐτὸς δὲ ἡ
 λόγος σοὶ καὶ περὶ ἐκείνων ἂν εἴη, τῶν οὐς σὺ
 κατιδῶν ἐκ μικρῶν μεγάλους γεγονότας ἀνο-
 σιουρήσαντας ἢ τι τοιοῦτον πράξαντας ψήθης ἐξ
 ἀθλίων εὐδοκίμονας γεγονέναι, κῆρα ὡς ἐν κατό- 5
 πτροις αὐτῶν ταῖς πράξεσιν ἠγήσω καθεωρακέναι
 τὴν πάντων ἀμέλειαν θεῶν, οὐκ εἰδὼς αὐτῶν τὴν
 συντέλειαν ὅτη ποτέ τῷ παντί συμβάλλεται. Γινώω-

μάζουεν Ἰδιῶν ἢ χρησιμιοποιούν ἄλλες παρόμοιες ὀνομα-
 σίες, που τοὺς φοβούνται πολὺ καὶ τοὺς ἐλέπτουεν ζῶν-
 τανούς στα εφιαλτικὰ ὄνειρά τους, σα να εἶναι χωρισμένοι
 ἀπὸ τὰ σώματά τους. Ὅταν ἡ ψυχὴ ὑποστῇ θαυύτερες
 μεταβολές εἶτε πρὸς τὴν κακία, εἶτε πρὸς τὴν ἀρετῇ
 ἀπὸ δικῆς τῆς θέλησιν ἢ ἀπὸ ἰσχυρογνώμονα συμπερι-
 φορᾶ τῆς, ὅταν αναμιχθῇ με τὴ θεϊκῆ ἀρετῇ ὥστε να
 εμποτισθῇ θαθεῖα με τὸ θεϊκὸ πνεῦμα, τότε μετατοπι-
 ζεται καὶ σ' ἓνα ὑπέροχο τόπο, καὶ ἀκολουθώντας μιαν
 ἱερὰ οὐδὲ φτάνει σ' ἓνα μέρος ἀσύγκριτα καλύτερο ἀπὸ
 κάθε ἄλλο. Ὅταν ὁμως κάνει τὰ ἀντίθετα, μετατοπίζει
 τὴ ζωὴ σ' ἀντίθετα.

«Αὐτὸ εἶναι τὸ δίκαιο τῶν Ὀλύμπιων θεῶν (ὅπως
 λέει ὁ Ὀμηρος), καλὸ μου παιδί καὶ παλληκάρι, που
 νομίζεις ὅτι παραμελείσαι ἀπὸ τοὺς θεούς: ὅτι δηλαδὴ,
 ὅταν γίνεαι κανεῖς χειρότερος, πηγαίνει σε χειρότερες
 ψυχές, καὶ ὅταν γίνεαι καλύτερος σε καλύτερες καὶ ὅτι
 στὴ ζωὴ καὶ σ' ὄλους τοὺς διαδοχικούς θανάτους, θα
 υφίστασαι τὶς συνέπειες τοῦ φυσικοῦ νόμου, να πληρω-
 νεῖ δηλαδὴ κανεῖς τὰ ὅμοια με τὰ ὅμοια. Αὐτὴ τὴν τιμω-
 ρία, οὔτε σὺ, οὔτε κανένας ἄλλος δυστυχισμένος ἀρ-
 μὴν τὴν ὑποστῇ καὶ να καυχῆθῇ ὅτι εἶναι ἀνώτερος
 ἀπὸ τοὺς θεούς. Γιατί ἐκεῖνοι που ἔχουν ρυθμίσει αὐτὴ
 τὴν ποινὴ τὴν τοποθέτησαν ψηλότερα ἀπὸ κάθε ἄλλη
 καὶ ἐπιβάλλεται να τὴν σέβασαι ἀπόλυτα. Γιατί αὐτὴ δε-
 θα σε παραμελήσει ποτέ, οὔτε ἀν εἶσαι τόσο μικροσκο-
 πικὸς ὥστε να χωθεῖς στα ἄσθη τῆς γῆς, οὔτε τόσο
 ψηλὸς ὥστε να πετάξεις στον οὐρανὸ, ἀλλὰ θα πληρω-
 σεις τὴν τιμωρία που σου ταιριάζει εἶτε μείνεις ἐδῶ,
 εἶτε πας στον Ἰδιῶν, εἶτε κι ἀν μετακομισθεῖς σε τόπο
 πιο μακρυνὸ ἀπ' αὐτοῦς. Ὁ ἴδιος λόγος ἰσχύει καὶ για
 ἐκείνους που εἰς εἰδες ὅτι ἀπὸ μικροὶ ἐγίναν μεγάλοι,
 ἐνὼ διαπραξάν ἀνοσιουργήματα ἢ ἄλλες παρόμοιες
 πράξεις, καὶ νόμισες ὅτι ἀπὸ ἀθλοὶ ἐγίναν εὐτυχημένοι,
 μ' αὐτέξ τους τὶς πράξεις καὶ ἰστορίες ἔπειτα σα να
 κοίταζες σε καθρέφτη ὅτι οἱ θεοὶ ἀδιαφοροῦν για τὸ
 σῆματάν, χωρὶς να γνωρίζεις ποια ἀκριβῶς εἶναι ἡ συμ-
 βοαὴ τους στὴν ὑπηρεσία του συνόλου. Πῶς θα μπο-